

UVOD

U nastojanju da nastava povijesti bude što funkcionalnija vrednovanje učeničkih postignuća usklađeno je s nastavnim aktivnostima, ciljevima i ishodima. Ishodi usmjeravaju vrednovanje učeničkih postignuća. Nekim se ishodima traži znanje i razumijevanje, drugim analiza i evaluacija, trećim primjena znanja itd.

Mjerenje rezultata poučavanja zasniva se na Revidiranoj Bloomovoj taksonomiji koja obuhvaća tri područja: kognitivno, afektivno i psihomotoričko. U nastavi povijesti u prvom je planu provjera i ocjenjivanje kognitivnog područja.

ELEMENTI VREDNOVANJA

- **Činjenično znanje** (Razumijevanje temeljnih povijesnih pojmova; Poznavanje najvažnijih činjenica, datuma i povijesnih osoba na društvenom, gospodarskom, znanstveno - tehnološkom, političkom i filozofsko-religijsko-etičkom području ljudske aktivnosti)
- **Konceptualno znanje** (Poznavanje klasifikacija i kategorija, principa i generalizacija, teorija, modela i struktura)
- **Proceduralno znanje** (Poznavanje vještina, tehnika i metoda specifičnih za predmet kao i poznavanje kriterija za njihovo korištenje)
- **Metakognitivno znanje** (Poznavanje općih strategija za učenje, mišljenje i rješavanje problema. Samospoznaja)

Za svaku od navedenih dimenzija znanja RBT podrazumijeva i šest dimenzija kognitivnih procesa

DIMENZIJA ZNANJA	DIMENZIJA KOGNITIVNIH PROCESA					
	1.zapamtiti	2.razumjeti	3.primijeniti	4.analizirati	5.vrednovati	6.stvarati
ČINJENIČNO	A1	A2	A3	A4	A5	A6
KONCEPTUALNO	B1	B2	B3	B4	B5	B6
PROCEDURALNO	C1	C2	C3	C4	C5	C6
METAKOGNITIVNO	D1	D2	D3	D4	D5	D6

Dimenzije znanja u nastavi povijesti podjednako su važne. Ocjenjuju se na način da su tri elementa ocjenjivanja unaprijed zadana i otisnuta u imeniku kao „Usvojenost osnovnih podataka“ (**činjenično**); „Uočavanje uzročno-posljedičnih veza“ i „Snalaženje u vremenu i prostoru“ (**konceptualno**). U rubrici „Samostalan rad“ ocjenjuje se **proceduralno** znanje. **Metakognitivno** znanje ocjenjuje se opisno u rubrici praćenja kroz opaske o učenju i napredovanju učenika.

Dimenzije kognitivnih procesa hijerarhijski su složene od najmanje kompleksnih do najkompleksnijih. Unutar svake kategorije definirane su podkategorije – (njih 19) kojima je određena širina i dubina znanja.

Odgovor na svako pitanje može biti ocijenjeno na 24 načina (4 vrste znanja kroz 6 razina)

NAČINI VREDNOVANJA

1. PISANA PROVJERA:

Provodi se u pravilu dva puta tijekom polugodišta nakon obrađenih i uvježbanih nastavnih cjelina. Provjera traje 45 minuta a učenici su unaprijed upoznati s opsegom gradiva koji se provjerava te načinom i terminom provjere. Termini provjere objavljuju se u Vremeniku pisanih provjera. Ocjena iz pisane provjere upisuje se u rubriku onog elementa koji se provjerava

U pismenoj provjeri zastupljeni su :

a) **Zadatci objektivnog tipa** (Zadatci sa kratkim odgovorima, višestrukog ili alternativnog izbora, povezivanja i sređivanja, dopunjavanja, ispravljanja ili otkrivanja grešaka, pojašnjavanja i interpretacije)

- **Ocjenjivanje:** *Boduje se svako pojedinačno pitanje odgovarajućim brojem bodova, a ocjena donosi na osnovu skale:*

0-49% nedovoljan (1)	50-63% dovoljan (2)	64-76% dobar (3)	77-90% vrlo dobar (4)	90-100% odličan (5)
----------------------	---------------------	------------------	-----------------------	---------------------

b) **Zadatci sa slobodnim odgovorima** (kraći i dulji. Od odgovora na postavljeno pitanje do pisanja eseja)

- **Ocjenjivanje:**

- *Zadatci sa kraćim slobodnim odgovorom ocjenjuju se pomoću unaprijed određenog broja odgovora i bodova a konačna ocjena se donosi na osnovu skale koja se primjenjuje za zadatke objektivnog tipa.*
- *Zadatci sa dužim slobodnim odgovorom ocjenjuju se tehnikom bodovanja. Bodovi su raspoređeni na više razina.*

c) **Zadatci koji se odnose na različite povijesne izvore** (Zadatci pojašnjavanja i interpretacije.) Provjerava se znanje, razumijevanje, primjena znanja, analiza, sinteza kraćim ili dužim zadatcima objektivnog tipa kao i zadatcima sa slobodnim odgovorima esejskog tipa.

- **Ocjenjivanje:**

- *Odgovori se vrednuju prema unaprijed određenim bodovnim razinama.*

d) **Zadatci koji se odnose na povijesne karte** (Zadatci snalaženja u prostoru, dopunjavanja, praćenja tijeka i odnosa)

- **Ocjenjivanje:**

- *Boduje se svaki pojedinačni odgovor unaprijed određenim brojem bodova*

2. USMENA PROVJERA:

- Provodi se kontinuirano i u pravilu na svakom nastavnom satu i nakon svake obrađene nastavne jedinice bez obaveze ranije najave.
- Tematsko provjeravanje znanja provodi se nakon svake obrađene nastavne cjeline po unaprijed određenom i dogovorenom redoslijedu.
- Provjera obuhvaća sadržaje koji su obrađeni u tekućoj školskoj godini i traje u pravilu 5 – 8 minura.
- Provjera uključuje sve elemente vrednovanja a ocjena se upisuje u odgovarajuću rubriku.
- Učenici koji žele popraviti ocjene, usmenu provjeru dogovaraju s učiteljem i ona može biti najranije na slijedećem nastavnom satu.

3. VREDNOVANJE UČENIČKIH SAMOSTALNIH RADOVA

- **Radna bilježnica** ocjenjuje se po slijedećem kriteriju:

Odličan (5)	Vrlo dobar (4)	Dobar (3)	Dovoljan (2)	Nedovoljan (1)
Redovito, uredno i točno rješavanje svih zadataka	Redovito, uredno i uglavnom točno rješavanje. Dodatni zadatci uglavnom nisu riješeni	Redovito, uredno i točno rješavanje dijela zadataka. Zadatci koji iziskuju više vremena ostaju neriješeni	Redovito, neuredno i djelomično točno rješavanje manje zahtjevnih zadataka	Neredovito, neuredno i uglavnom netočno rješavanje zadataka. Često bez pribora

- **Plakati , prezentacije**

	Odličan (5)	Vrlo dobar (4)	Dobar (3)	Dovoljan (2)	Nedovoljan (1)
Preglednost	Pregledan, čitljiv. Sadržaj dobro organiziran.	Dosta materijala ali nedovoljno jasno i logično organiziran	Nedovoljno pregledan. Sadržaj prikazan nepotpuno. Površna izrada	Nepregledan. Puno propusta u prikazu sadržaja. Izrada površna	Nije izradio plakat
Uređenost	Istaknute ključne ideje i dijelovi sadržaja	Nedostaju ključni pojmovi. Pojedini dijelovi su izvan sadržaja	Nedostaju važne ideje i ključni pojmovi.Sadrži nebitne podatke	Nedostaju ključni pojmovi i ideje. Navedeni nevažni podatci	Nije izradio plakat
Likovnost	Originalan i likovno zanimljiv. Mnogo slikovne građe	Manje originalan. Slikovna građa bogata	Likovno površan i nezanimljiv	Likovno površan i estetski nedorađen	Nije izradio plakat
Originalnost	Naveden autor, datum izrade i korišteni izvori	Naveden autor, datum izrade i korišteni izvori	Autorstvo plakata nepotpuno	Nema podataka o autoru	Nije izradio plakat

- Učenici tijekom nastavne godine uz precizne upute pišu samostalan rad koji prezentiraju pred razredom. Radove vrednuju ostali učenici po unaprijed zadanim kriterijima .

Primjer kriterija za vrednovanje samostalnog rada

Imenovana tema i objašnjena struktura rada	2	Tema smještena u širi kontekst	3	Izlaganje je organizirano i povezano	2
Tema smještena u prostor i vrijeme	2	Izražene tvrdnje podkrijepljene dokazom	2	Izlaganje pokazuje razumijevanje teme	3

ELEMENTI, NAČINI, POSTUPCI I KRITERIJI VREDNOVANJA U NASTAVI POVIJESTI

Učitelj: Žarko Berić

Objašnjeni ključni pojmovi	1	Iznesen osobni stav	2	Ideje su iznesene jasno i jezgrovito	3
Istaknute ključne osobe(grupe) i navedena njihova uloga	1	Argumentiran osobni stav	3	Izlaganje je glasno i razgovjetno	2
Događaji stavljeni u uzročno-posljedične odnose	3	Poštovan kronološki slijed događaja	2	Uspostavljena komunikacija s publikom	1
Navedeni i interpretirani povijesni izvori	3	Korištenje audiovizualnih sredstava	2	Odgovoreno na postavljena pitanja	3

USVOJENOST OSNOVNIH PODATAKA (5. i 6. razred)

Učenik će moći: Navesti i objasniti povijesne pojmove, činjenice i događaje unutar ispravnog povijesnog konteksta; Opisati i povezati glavne događaje, situacije i promjene unutar razdoblja. Opisati i usporediti različite ideje, vrijednosti, ponašanja i perspektive u prošlosti; Imenovati, opisati i vrednovati ulogu i značenje povijesnih ličnosti u povijesnim zbivanjima; Uočiti da pojedince i događaje treba razumijeti u njihovom povijesnom kontekstu; Prepoznati da se prošlost prikazuje i interpretira na različite načine, te objasniti zašto je to tako; Navesti i razlikovati povijesne izvore; Pronaći i sažeti relevantne informacije iz raznih izvora; Razviti vještine usmenog, pisanog i ilustrativnog priopćavanja povijesnih informacija; Ispravno koristi povijesnu terminologiju; Pokazati kako su ljudi i događaji iz prošlosti oblikovali suvremeni svijet; Na primjerima iz zavičajne povijesti prepoznati nacionalnu povijest; Povezati povijesne sadržaje sa sadržajima drugih nastavnih predmeta.

	Odličan: (5)	Vrlo dobar (4)	Dobar (3)	Dovoljan (2)	Nedovoljan (1)
USVOJENOST OSNOVNIH PODATAKA	<ul style="list-style-type: none"> • Točno navodi i objašnjava povijesne pojmove, činjenice i događaje. 	<ul style="list-style-type: none"> • Točno navodi i objašnjava povijesne pojmove, činjenice i događaje. 	<ul style="list-style-type: none"> • Učenik većinom točno navodi i objašnjava povijesne pojmove, činjenice i događaje. 	<ul style="list-style-type: none"> • Djelomično ispravno navodi povijesne pojmove, činjenice i događaje. 	<ul style="list-style-type: none"> • Neispravno navodi i koristi povijesne pojmove i događaje
	<ul style="list-style-type: none"> • Samostalno opisuje i uspoređuje različite ideje, vrijednosti, ponašanja i perspektive u prošlosti. 	<ul style="list-style-type: none"> • Uz pomoć učitelja uspoređuje različite ideje, vrijednosti, ponašanja i perspektive u prošlosti. 	<ul style="list-style-type: none"> • Prepoznaje raznolikost događaja i društvenih pojava u prošlosti. 	<ul style="list-style-type: none"> • Povezivanje glavnih događaja, situacija i promjene unutar razdoblja predstavljaju mu veliki problem. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ne prepoznaje raznolikost događaja i društvenih pojava u prošlosti.
	<ul style="list-style-type: none"> • Imenuje, opisuje i vrednuje ulogu i doprinos poznatih povijesnih ličnosti. 	<ul style="list-style-type: none"> • Imenuje, opisuje i vrednuje ulogu i doprinos poznatih povijesnih ličnosti. 	<ul style="list-style-type: none"> • Imenuje i opisuje ulogu i doprinos poznatih povijesnih ličnosti u povijesnim zbivanjima. 	<ul style="list-style-type: none"> • Uz česta potpitanja i navođenje od strane učitelja imenuje ulogu i doprinos ključnih ličnosti u povijesnim zbivanjima. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pogrešno imenuje povijesne ličnosti, njihovu ulogu i doprinos u povijesnim zbivanjima
	<ul style="list-style-type: none"> • Pronalazi i sažima ključne informacije iz različitih izvora. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pronalazi i uglavnom uspješno sažima ključne informacije iz različitih izvora. 	<ul style="list-style-type: none"> • Teže pronalazi i sažima ključne informacije iz različitih izvora. Potrebno mu je postavljati potpitanja. 	<ul style="list-style-type: none"> • Prepoznaje različite vrste povijesnih izvora ali ih teško interpretira 	<ul style="list-style-type: none"> • Niti uz veliku pomoć i navođenje od strane učitelja ne može sažeti informacije iz različitih izvora.
	<ul style="list-style-type: none"> • Ispravno koristi povijesno nazivlje u opisivanju prošlih događaja. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ispravno koristi povijesno nazivlje u opisivanju prošlih događaja. 	<ul style="list-style-type: none"> • Većinom ispravno koristi povijesno nazivlje u opisivanju prošlih događaja. 	<ul style="list-style-type: none"> • Djelomično ispravno koristi povijesno nazivlje u opisivanju prošlih događaja. 	<ul style="list-style-type: none"> • Neispravno koristi povijesno nazivlje u opisivanju prošlih događaja.
	<ul style="list-style-type: none"> • Na primjerima iz zavičajne povijesti prepoznaje nacionalnu povijest.. 	<ul style="list-style-type: none"> • Primjere iz zavičajne povijesti može povezati s događajima iz nacionalne povijesti 	<ul style="list-style-type: none"> • Primjere iz zavičajne povijesti samo ponekad može povezati s događajima iz nacionalne povijesti 	<ul style="list-style-type: none"> • Primjere iz zavičajne povijesti ne može povezati s događajima iz nacionalne povijesti 	<ul style="list-style-type: none"> • Primjere iz zavičajne povijesti ne može povezati s događajima iz nacionalne povijesti
	<ul style="list-style-type: none"> • Uspješno razvija vještine usmenog, pisanog i ilustrativnog priopćavanja povijesnih informacija. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nedostaje mu samostalnosti u razvijanju vještina usmenog, pisanog i ilustrativnog priopćavanja povijesnih informacija 	<ul style="list-style-type: none"> • Djelomično je razvio vještine usmenog, pisanog i ilustrativnog priopćavanja povijesnih informacija 	<ul style="list-style-type: none"> • Vještine usmenog, pisanog i ilustrativnog priopćavanja informacija su slabo razvijene. 	<ul style="list-style-type: none"> • Vještine usmenog, pisanog i ilustrativnog priopćavanja povijesnih informacija su izrazito slabo razvijene

<ul style="list-style-type: none"> • Samostalno povezuje povijesne sadržaje sa sadržajima drugih nastavnih predmeta. 	<ul style="list-style-type: none"> • Samostalno povezuje povijesne sadržaje sa sadržajima drugih nastavnih predmeta ali mu za to ponekad treba postavljati potpitanja 	<ul style="list-style-type: none"> • Ponekad uspijeva povezati povijesne sadržaje sa sadržajima drugih nastavnih predmeta. 	<ul style="list-style-type: none"> • U stanju je povezati povijesne sadržaje sa sadržajima ostalih predmeta ako su oni istovjetni. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nije u stanju povezati povijesne sadržaje sa sadržajima ostalih predmeta.
---	--	---	---	---

USVOJENOST OSNOVNIH PODATAKA (7. i 8. razred)

Učenik će moći: Navesti, objasniti i razvrstati u ispravni povijesni kontekst pojmove, činjenice, događaje i stvoriti vlastitu povijesnu priču. Povezati i pojasniti glavne događaje, situacije i promjene unutar razdoblja i kroz različita razdoblja i društva. Analizirati i interpretirati povijesne izvore u njihovom povijesnom kontekstu. Odabrati i upotrebljavati raznolike i odgovarajuće izvore informacija kao temelj za neovisna povijesna istraživanja. Razviti vještine usmenog, pisanog i ilustrativnog priopćavanja povijesnih informacija. Usporediti i procjenjivati različite ideje, vrijednosti i ponašanja osoba i institucija. Razlikovati povijesne činjenice od povijesnih interpretacija i pokazati kako su povijesne interpretacije podložne promjenama. Na primjerima iz zavičajne povijesti objasniti nacionalnu povijest. Uočiti da pojedince i događaje treba razumijeti u njihovom povijesnom kontekstu. Prosuditi važnost i značenje ključnih događaja, ljudi i promjena u prošlosti. Povezati nastavne sadržaje sa sadržajima drugih nastavnih predmeta.

	Odličan: (5)	Vrlo dobar (4)	Dobar (3)	Dovoljan (2)	Nedovoljan (1)
USVOJENOST OSNOVNIH PODATAKA	<ul style="list-style-type: none"> • Točno navodi, objašnjava i razvrstava u povijesni kontekst pojmove, činjenice i događaje i stvara vlastitu povijesnu priču. 	<ul style="list-style-type: none"> • Točno navodi, objašnjava i razvrstava u povijesni kontekst pojmove, činjenice i događaje i stvara vlastitu povijesnu priču. 	<ul style="list-style-type: none"> • Učenik većinom točno navodi povijesne pojmove, činjenice i događaje. 	<ul style="list-style-type: none"> • Djelomično ispravno navodi povijesne pojmove, činjenice i događaje i konstruira povijesne priče koje su manjkave. 	<ul style="list-style-type: none"> • Neispravno navodi i koristi povijesne pojmove
	<ul style="list-style-type: none"> • Samostalno povezuje i pojašnjava glavne događaje, situacije i promjene unutar razdoblja i kroz različita razdoblja i društva. 	<ul style="list-style-type: none"> • Povezuje i pojašnjava glavne događaje, situacije i promjene unutar razdoblja. Ponekad mu treba postavljati potpitanja. 	<ul style="list-style-type: none"> • Povezuje glavne događaje, situacije i promjene unutar razdoblja. Ponekad mu treba postavljati potpitanja. 	<ul style="list-style-type: none"> • Navodi glavne događaje, situacije i promjene unutar razdoblja ali ih ne povezuje. Treba mu često postavljati potpitanja. 	<ul style="list-style-type: none"> • Prepoznaje pojedine činjenice i događaje ali ih ne može smjestiti u ispravni povijesni kontekst.
	<ul style="list-style-type: none"> • Uspoređuje i procjenjuje različite ideje, vrijednosti, ponašanja i perspektive u prošlosti. 	<ul style="list-style-type: none"> • Uspoređuje i procjenjuje različite ideje, vrijednosti, ponašanja i perspektive u prošlosti. 	<ul style="list-style-type: none"> • Prepoznaje raznolikost događaja i društvenih pojava u prošlosti. 	<ul style="list-style-type: none"> • Uz česta potpitanja i navođenje od strane učitelja prepoznaje raznolikost događaja i društvenih pojava u prošlosti 	<ul style="list-style-type: none"> • Pogrešno imenuje ulogu i doprinos poznatih ličnosti u povijesnim zbivanjima, te dostignuća različitih naroda
	<ul style="list-style-type: none"> • Samostalno analizira i interpretira povijesne izvore. 	<ul style="list-style-type: none"> • Uz pomoć učitelja analizira i interpretira povijesne izvore. 	<ul style="list-style-type: none"> • Opisuje različite vrste povijesnih izvora. Za interpretaciju su mu potrebna česta potpitanja 	<ul style="list-style-type: none"> • Površno se koristi različitim vrstama povijesnih izvora. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nije u stanju koristi se povijesnim izvorima
	<ul style="list-style-type: none"> • Na primjerima iz zavičajne povijesti objašnjava nacionalnu povijest. 	<ul style="list-style-type: none"> • Na primjerima iz zavičajne povijesti objašnjava nacionalnu povijest. 	<ul style="list-style-type: none"> • U stanju je na jednostavnim primjerima iz zavičajne povijesti objasniti zbivanja u nacionalnoj povijesti 	<ul style="list-style-type: none"> • Ne povezuje sadržaje zavičajne povijesti s nacionalnom 	<ul style="list-style-type: none"> • Ne povezuje sadržaje zavičajne povijesti s nacionalnom
	<ul style="list-style-type: none"> • Ispravno koristi povijesno nazivlje u opisivanju prošlih događaja 	<ul style="list-style-type: none"> • Ispravno koristi povijesno nazivlje u opisivanju prošlih događaja. 	<ul style="list-style-type: none"> • Većinom ispravno koristi povijesno nazivlje u opisivanju prošlih događaja. 	<ul style="list-style-type: none"> • Djelomično ispravno koristi povijesno nazivlje u opisivanju prošlih događaja 	<ul style="list-style-type: none"> • Neispravno koristi povijesno nazivlje u opisivanju prošlih događaja.

ELEMENTI, NAČINI, POSTUPCI I KRITERIJI VREDNOVANJA U NASTAVI POVIJESTI

Učitelj: Žarko Berić

<ul style="list-style-type: none"> Uspješno razvija vještine usmenog, pisanog i ilustrativnog priopćavanja povijesnih informacija 	<ul style="list-style-type: none"> Nedostaje mu samostalnosti u razvijanju vještina usmenog, pismenog i ilustrativnog priopćavanja povijesnih informacija 	<ul style="list-style-type: none"> Djelomično je razvio vještine usmenog, pisanog i ilustrativnog priopćavanja povijesnih informacija. 	<ul style="list-style-type: none"> Vještine usmenog, pisanog i ilustrativnog priopćavanja povijesnih informacija su slabo razvijene. 	<ul style="list-style-type: none"> Vještine usmenog, pisanog i ilustrativnog priopćavanja povijesnih informacija su izrazito slabo razvijene
<ul style="list-style-type: none"> Samostalno povezuje povijesne sadržaje sa sadržajima drugih nastavnih predmeta. 	<ul style="list-style-type: none"> Uz pomoć učitelja povezuje povijesne sadržaje sa sadržajima drugih nastavnih predmeta ali mu za to ponekad treba postavljati potpitanja 	<ul style="list-style-type: none"> Uz pomoć učitelja povezuje povijesne sadržaje sa sadržajima drugih nastavnih predmeta. 	<ul style="list-style-type: none"> Uz pomoć učitelja rijetko povezuje povijesne sadržaje sa sadržajima drugih nastavnih predmeta. 	<ul style="list-style-type: none"> Niti uz pomoć učitelja ne povezuje povijesne sadržaje sa sadržajima drugih nastavnih predmeta.

UOČAVANJE UZROČNI – POSLJEDIČNIG VEZA (5. i 6. razred)

Učenik će moći: Navesti uzroke i posljedice povijesnih događaja. Uočiti i objasniti veze između uzroka i posljedice povijesnog događaja koji se proučava. Uočiti da proučavani povijesni događaji mogu imati više uzroka i posljedica. Razlikovati uzrok i povod. Koristiti pojmove kojima se izražava kauzalitet odnosa. Uočiti da su uzroci povezani s povijesnim razdobljem i vremenom u kojem se povijesni događaj desio. Prepoznati navesti i objasniti utjecaj događaja iz prošlosti na sadašnjost.

	odličan: (5)	vrlo dobar (4)	dobar (3)	dovoljan (2)	nedovoljan (1)
UOČAVANJE UZROČNO-POSLJEDIČNIH	<ul style="list-style-type: none"> Točno i u potpunosti navodi, opisuje i objašnjava uzroke i posljedice povijesnih događaja 	<ul style="list-style-type: none"> Točno i u potpunosti navodi i opisuje uzroke i posljedice povijesnih događaja i pojava koji se obrađuju 	<ul style="list-style-type: none"> Djelomično točno opisuje uzroke i posljedice prošlih događaja i pojava 	<ul style="list-style-type: none"> Uz često postavljanje potpitanja učitelja i navođenja na odgovor prepoznaje uzroke i posljedice prošlih događaja i pojava. 	<ul style="list-style-type: none"> Niti uz postavljanje potpitanja učitelja i navođenja na odgovor ne prepoznaje uzroke i posljedice prošlih događaja i pojava.
	<ul style="list-style-type: none"> Samostalno uočava i interpretira veze između uzroka i posljedica. 	<ul style="list-style-type: none"> Uz pomoć učitelja uočava i tumači veze između uzroka i posljedica 	<ul style="list-style-type: none"> Uglavnom očava veze između uzroka i posljedica. Potrebno mu je postavljati potpitanja i navoditi ga na odgovor 	<ul style="list-style-type: none"> Uočava da uzroci proizvode posljedice. 	<ul style="list-style-type: none"> Ne razlikuje uzrok i posledicu
	<ul style="list-style-type: none"> Razlikuje uzrok od povoda događaja 	<ul style="list-style-type: none"> Razlikuje uzrok od povoda događaja 	<ul style="list-style-type: none"> Razlikuje uzrok od povoda događaja. 	<ul style="list-style-type: none"> Ima poteškoća s određivanjem uzroka i povoda događaja. 	<ul style="list-style-type: none"> Ne razlikuje uzrok i povod
	<ul style="list-style-type: none"> Uočava, navodi i objašnjava utjecaj prošlih događaja na zbivanja u sadašnjosti 	<ul style="list-style-type: none"> Uočava i navodi utjecaj prošlih događaja na zbivanja u sadašnjosti 	<ul style="list-style-type: none"> Uz pomoć učitelja i njegovih potpitanja uočava i navodi utjecaj prošlih događaja na zbivanja u sadašnjosti 	<ul style="list-style-type: none"> Uz pomoć učitelja i njegovih potpitanja uglavnom uočava i navodi utjecaj prošlih događaja na zbivanja u sadašnjosti 	<ul style="list-style-type: none"> Ni uz pomoć potpitanja nije u stanju uočiti i navesti utjecaj prošlih događaja na zbivanja u sadašnjosti
	<ul style="list-style-type: none"> Ispravno koristi povijesno nazivlje koje se odnosi na koncept kauzalnosti 	<ul style="list-style-type: none"> Ispravno koristi povijesno nazivlje koje se odnosi na koncept kauzalnosti 	<ul style="list-style-type: none"> Uglavnom ispravno koristi pojmove koji se odnose na koncept kauzalnosti 	<ul style="list-style-type: none"> Djelomično koristi pojmove koji se odnose na koncept kauzalnosti. 	<ul style="list-style-type: none"> Nije usvojio ključne pojmove vezane uz kauzalnost.

<ul style="list-style-type: none"> • Prepoznaje različite kategorije uzroka i posljedica određenog povijesnog događaja 	<ul style="list-style-type: none"> • Prepoznaje različite kategorije uzroka i posljedica nekog događaja 	<ul style="list-style-type: none"> • Pozna je jednu ili dvije kategorije uzroka. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ističe potrebu samo za jednim uzrokom, onim najistaknutijim. 	<ul style="list-style-type: none"> • Za učenika su uzroci sve što se dogodilo prije događaj o kojem se govori.
<ul style="list-style-type: none"> • Uočava povezanost uzroka s vremenom i razdobljem zbivanja povijesnog događaja ili procesa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Uočava da događaji i pojave imaju više od jednog uzroka ili posljedice 	<ul style="list-style-type: none"> • Uočava da događaji i pojave imaju više od jednog uzroka ili posljedice 	<ul style="list-style-type: none"> • Teško uočava da događaji i pojave imaju više od jednog uzroka ili posljedice 	<ul style="list-style-type: none"> • Ne oćava da događaji i pojave imaju više od jednog uzroka ili posljedice

UOČAVANJE UZROČNO – POSLJEDIČNIH VEZA (7. i 8. razred)

Učenik će moći: Objasniti uzroke i posljedice povijesnih događaja i pojava. Analizirati uzročno-posljedične odnose i višestruke uzroke uključujući važnost pojedinca, utjecaj ideja i ulogu slućaja u povijesnim događanjima. Razlikovati uzrok od povoda. Primjenjivati pojmove koji se odnose na koncept kauzalnosti. Procjeniti utjecaj prošlih događaja na sadašnjost. Razlikovati kratkoroćne i dugoroćne uzroke i posljedice. Odrediti različite kategorije uzroka i posljedica nekog događaja. Objasniti kako različite kategorije uzroka mogu dovesti do razlićitih interpretacije prošlosti. Uoćiti na koji naćin vrijednosne prosudbe povjesničara ili suvremenika utjeću na objašnjavanje događaja ili uzroka. Stvoriti vlastitu hijerarhiju uzroka, objasniti izbor i kriterije rada.

	odlićan: (5)	vrlo dobar (4)	dobar (3)	dovoljan (2)	nedovoljan (1)
UOČAVANJE UZROČNO-	<ul style="list-style-type: none"> • Toćno i u potpunosti objašnja uzroke i posljedice prošlih događaja i pojava. 	<ul style="list-style-type: none"> • Toćno objašnja uzroke i posljedice prošlih događaja i pojava 	<ul style="list-style-type: none"> • Djelomićno toćno opisuje i objašnja uzroke i posljedice prošlih događaja i pojava 	<ul style="list-style-type: none"> • Uz veliku pomoć ućitelja opisuje uzroke i posljedice prošlih događaja i pojava 	<ul style="list-style-type: none"> • Unatoć potpitanjima i navođenju od strane ućitelja nije odgovorio na većinu postavljenih pitanja.
	<ul style="list-style-type: none"> • Samostalno analizira uzroćno-posljedićne odnose i višestruke uzroke uključujući važnost pojedinca, utjecaj ideja i ulogu slućaja u povijesnim događanjima.. 	<ul style="list-style-type: none"> • Uz pomoć ućiteljevih potpitanja analizira uzroćno-posljedićne odnose i višestruke uzroke uključujući važnost pojedinca, utjecaj ideja i ulogu slućaja u povijesnim događanjima. 	<ul style="list-style-type: none"> • Uoćava veze između uzroka i posljedica. Treba mu postavljati potpitanja. 	<ul style="list-style-type: none"> • Teško uoćava veze između uzroka i posljedica. Često mu treba postavljati potpitanja i navoditi ga na odgovor 	<ul style="list-style-type: none"> • Ne povezuje uzroke s posljedicama
	<ul style="list-style-type: none"> • Samostalno procjenjuje utjecaj prošlih događaja na sadašnjost 	<ul style="list-style-type: none"> • Samostalno procjenjuje utjecaj prošlih događaja na sadašnjost 	<ul style="list-style-type: none"> • Teško uoćava i procjenjuje utjecaj prošlih događaja na sadašnjost.. 	<ul style="list-style-type: none"> • Teško uoćava utjecaj prošlih događaja na sadašnjost.. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ne uoćava utjecaj prošlih događaja na sadašnjost
	<ul style="list-style-type: none"> • Ispravno koristi pojmove koji se odnose na koncept kauzalnosti, 	<ul style="list-style-type: none"> • Ispravno koristi pojmove koji se odnose na koncept kauzalnosti. 	<ul style="list-style-type: none"> • Uglavnom ispravno koristi pojmove koji se odnose na koncept kauzalnosti. 	<ul style="list-style-type: none"> • Djelomićno koristi pojmove koji se odnose na koncept kauzalnosti. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nije usvojio ključne pojmove vezane uz kauzalnost.

<ul style="list-style-type: none"> U stanju je odrediti različite kategorije uzroka i posljedica nekog događaja i objasniti njihov utjecaj na interpretacije prošlosti. 	<ul style="list-style-type: none"> Opisuje različite kategorije uzroka i uz pomoć učitelja objašnjava njihov utjecaj na interpretacije prošlosti. 	<ul style="list-style-type: none"> Poznaje jednu ili dvije kategorije uzroka. 	<ul style="list-style-type: none"> Ističe potrebu samo za jednim uzrokom, onim najistaknutijim 	<ul style="list-style-type: none"> Za učenika su uzroci sve što se dogodilo prije događaj o kojem se govori.
<ul style="list-style-type: none"> Točno uočava i razlikuje kratkoročne i dugoročne uzroke i posljedice. 	<ul style="list-style-type: none"> Ponekad ne razlikuje kratkoročne i dugoročne uzroke i posljedice. 	<ul style="list-style-type: none"> Mehanički (linearno) interpretira kauzalnost 	<ul style="list-style-type: none"> Ima poteškoća u uočavanju kauzalnih odnosa 	<ul style="list-style-type: none"> Kauzalni odnosi su mu nerazumljivi
<ul style="list-style-type: none"> Kreira vlastitu hijerarhiju uzroka koju potkrijepljuje argumentima. 	<ul style="list-style-type: none"> Kreira vlastitu hijerarhiju uzroka ali s manjkavom procjenom 	<ul style="list-style-type: none"> Razlikuje uzrok od povoda događaja 	<ul style="list-style-type: none"> Ima poteškoća s razlikovanjem uzroka od povoda događaja. 	<ul style="list-style-type: none"> Ne razlikuju uzrok od povoda.

SNALAŽENJE U VREMENU I PROSTORU (5. i 6. razred)

Učenik će moći: Razlikovati prošlost, sadašnjost i budućnost; objasniti razliku između prošlosti i povijesti; opisati razlike i sličnosti između prošlosti i sadašnjosti; koristiti pojmove koji se odnosi na tijek vremena; izmjeriti i izračunati kalendarsko vrijeme; imenovati povijesna razdoblja, moći ih ucrtati na traku vremenau te ih kronološki rasporediti; dovoditi u svezu pojedine datume u širi vremenski okvir; ljude, događaje i promjene smjestiti u odgovarajuće vremensko razdoblje; navesti primjere kontinuiteta i promjene kroz različita povijesna razdoblja; izraditi traku vremena i na nju upisivati zadane događaje; izrađivati usporedne tablice zbivanja; Opisati sadržaj povijesne karte koristeći se popratnim tumačem znakova; Stvarati zaključke o životnim uvjetima na osnovu geografskih obilježja nekog prostora; koristiti podatke iz grafikona, tablica, povijesnih karata i slikovnog materijala. Koristiti slijepe karte za prikaz različitih događaja.

	Odličan: (5)	Vrlo dobar (4)	Dobar (3)	Dovoljan (2)	Nedovoljan (1)
SNALAŽENJE U VREMENU I	<ul style="list-style-type: none"> Točno i argumentirano razvrstava ljude, događaje i promjene u odgovarajuća vremenska razdoblja 	<ul style="list-style-type: none"> Točno razvrstava ljude, događaje i promjene u odgovarajuća vremenska razdoblja 	<ul style="list-style-type: none"> Veći broj osoba, događaja i promjena točno razvrstava, u odgovarajuća vremenska razdoblja 	<ul style="list-style-type: none"> Površno i neprecizno razvrstava ljude, događaje i promjene u odgovarajuća vremenska razdoblja 	<ul style="list-style-type: none"> Niti uz pomoć učitelja nije u stanju odgovoriti na postavljena pitanja.
	<ul style="list-style-type: none"> Samost alno rekonstruira tijek i trajanje povijesnih događaj i promjena 	<ul style="list-style-type: none"> Rekonstruira tijek i trajanje povijesnih događaj i promjena 	<ul style="list-style-type: none"> Rekonstruira trajanje povijesnih događaj i promjena 	<ul style="list-style-type: none"> Uz postavljanja potpitanja i navođenja od strane učitelja opisuje tijek i navodi trajanje povijesnih događaj 	<ul style="list-style-type: none"> Niti uz pomoć učitelja nije u stanju odgovoriti na postavljena pitanja.
	<ul style="list-style-type: none"> Potpuno samostalno izrađuje točne, raznovrsne i cjelovite crte vremena. 	<ul style="list-style-type: none"> Potpuno samostalno izrađuje točne, raznovrsne i cjelovite crte vremena. 	<ul style="list-style-type: none"> Uz pomoć učitelja izrađuje točne, crte vremena. 	<ul style="list-style-type: none"> U stanju je precrtati gotove trake vremena. Slabo se orijentira u prostoru i vremenu 	<ul style="list-style-type: none"> Ne snalazi se na traci vremena i nije u stanju datirati većinu događaja
	<ul style="list-style-type: none"> Opisuje i objašnjava sva važna obilježja prošlih društava i razdoblja i dovodi ih u vezu sa sadašnjošću. 	<ul style="list-style-type: none"> Opisuje i objašnjava većinu važnih obilježja prošlih društava i razdoblja ali mu treba postavljati potpitanja 	<ul style="list-style-type: none"> Opisuje i objašnjava većinu važnih obilježja prošlih društava i razdoblja 	<ul style="list-style-type: none"> Navođenjem na odgovor u stanju je opisati pojedina obilježja prošlih društava i razdoblja 	<ul style="list-style-type: none"> Ni uz pomoć učitelja nije u stanju opisati pojedina obilježja prošlih društava i razdoblja

ELEMENTI, NAČINI, POSTUPCI I KRITERIJI VREDNOVANJA U NASTAVI POVIJESTI

Učitelj: Žarko Berić

<ul style="list-style-type: none"> Ispravno koristi pojmove koji se odnose na tijek vremena i uspješno se snalazi u računanju vremena. 	<ul style="list-style-type: none"> Ispravno koristi pojmove koji se odnose na tijek vremena i uspješno se snalazi u računanju vremena. 	<ul style="list-style-type: none"> Uglavnom ispravno koristi pojmove koji se odnose na tijek vremena. Uz vođenje se snalazi u računanju vremena 	<ul style="list-style-type: none"> Djelomično koristi pojmove koji se odnose na tijek vremena 	<ul style="list-style-type: none"> Većina pojmova koji se odnose na tijek vremena ne koristi
<ul style="list-style-type: none"> Donosi ispravne zaključke o promjenama i kontinuitetu unutar šireg povijesnog konteksta. 	<ul style="list-style-type: none"> Donosi nepotpune zaključke o promjenama i kontinuitetu unutar šireg povijesnog konteksta. 	<ul style="list-style-type: none"> Teže uočava primjere kontinuiteta u širem povijesnom kontekstu 	<ul style="list-style-type: none"> Ne uočava primjere kontinuiteta u širem povijesnom kontekstu 	<ul style="list-style-type: none"> Ne uočava primjere kontinuiteta u širem povijesnom kontekstu
<ul style="list-style-type: none"> Točno uočava te objašnjava povijesne sadržaje na povijesnoj karti i donosi zaključke. 	<ul style="list-style-type: none"> Točno uočava te objašnjava povijesne sadržaje na povijesnoj karti i donosi zaključke. 	<ul style="list-style-type: none"> Uočava većinu povijesnih sadržaja na povijesnoj karti i uz pomoć učitelja donosi zaključke 	<ul style="list-style-type: none"> Površno i uz greške uočava povijesne sadržaje na povijesnoj karti 	<ul style="list-style-type: none"> Pogrešno uočava i interpretira povijesne sadržaje na povijesnoj karti
<ul style="list-style-type: none"> Samostalno i precizno određuje povijesne sadržaje na slijepoj karti.. 	<ul style="list-style-type: none"> Na slijepoj karti točno unosi tražene podatke 	<ul style="list-style-type: none"> Na slijepoj karti točno unosi većinu traženih podataka 	<ul style="list-style-type: none"> Na slijepoj karti se ne snalati bez pomoći učitelja 	<ul style="list-style-type: none"> Na slijepoj karti se ne snalati ni uz pomoći učitelja

SNALAŽENJE U VREMENU I PROSTORU (7. i 8. razred)

Učenik će moći: Uz pomoć povijesne karte interpretirati povijesne sadržaje, rekonstruirati tijek događaja, iznositi prosudbe i zaključke. Smjestiti povijesne osobe, događaje i promjene u odgovarajuća povijesna razdoblja. Odrediti karakteristična obilježja prošlih društava. Uočavati i svojim riječima pojasniti sličnosti i razlike između prošlih događaja i sadašnjosti. Odrediti promjene unutar zadanih povijesnih razdoblja. Smjestiti nova znanja u njihov povijesni kontekst. Analizirati primjere promjena i kontinuiteta kroz različita povijesna razdoblja. Izraditi lente vremena, grafikone i usporedne tablice s različitim povijesnim aspektima ili zbivanjima. Tematski analizirati događaje i povezati slične situacije kako bi došao do zaključaka o ljudima i događajima u prošlosti. Odrediti povijesne sadržaje na slijepoj karti. Koristiti vizualne i brojčane podatke na povijesnim i geografskim kartama, grafikonima, tablicama i drugim grafičkim prikazima.

	Odličan: (5)	Vrlo dobar (4)	Dobar (3)	Dovoljan (2)	Nedovoljan (1)
SNALAŽENJE U VREMENU	<ul style="list-style-type: none"> Točno i argumentirano razvrstava ljude, događaje i promjene u ispravna vremenska razdoblja i rekonstruira tijek i trajanje povijesnih događaja i promjena. 	<ul style="list-style-type: none"> Točno razvrstava ljude, događaje i promjene u ispravna vremenska i rekonstruira tijek i trajanje povijesnih događaja i promjena. 	<ul style="list-style-type: none"> Većinu ljudi, događaja i promjena razvrstava u ispravna vremenska razdoblja i rekonstruira trajanje povijesnih događaja i promjena. 	<ul style="list-style-type: none"> Površno razvrstava ljude, događaje i promjene u vremenska razdoblja i polovično određuje tijek i trajanje povijesnih događaja i promjena 	<ul style="list-style-type: none"> Unatoč potpitanjima i navođenju od strane učitelja nije odgovorio na većinu postavljenih pitanja. Nije usvojio ključne pojmove vezane uz kronologiju
	<ul style="list-style-type: none"> Potpuno samostalno izrađuje točne i cjelovite crte vremena i usporedne tablice zbivanja. 	<ul style="list-style-type: none"> Točno Izrađuje točne crte vremena Usporedne tablice zbivanja izrađuje uz pomoć nastavnika. 	<ul style="list-style-type: none"> Uz pomoć učitelja izrađuje crte vremena 	<ul style="list-style-type: none"> U stanju je izraditi najjednostavnije crte vremena uz pomoć učitelja 	<ul style="list-style-type: none"> Nije u stanju izraditi ni najjednostavnije crte vremena..
	<ul style="list-style-type: none"> Opisuje, objašnjava i vrednuje sva važna obilježja prošlih društava i razdoblja. 	<ul style="list-style-type: none"> Opisuje i objašnjava sva važna obilježja prošlih društava i razdoblja ali mu povremeno treba postavljati potpitanja. 	<ul style="list-style-type: none"> Opisuje važna obilježja prošlih društava i razdoblja ali mu često treba postavljati potpitanja. 	<ul style="list-style-type: none"> Uz često postavljanje potpitanja učitelja/nastavnika i navođenja na odgovor, opisuje karakteristična obilježja prošlih društava i razdoblja. 	<ul style="list-style-type: none"> Niti uz veliku pomoć učitelja ne opisuje karakteristična obilježja prošlih društava i razdoblja

ELEMENTI, NAČINI, POSTUPCI I KRITERIJI VREDNOVANJA U NASTAVI POVIJESTI

Učitelj: Žarko Berić

<ul style="list-style-type: none"> • Donosi ispravne zaključke o promjenama i kontinuitetu unutar šireg povijesnog konteksta. 	<ul style="list-style-type: none"> • Donosi nepotpune zaključke o promjenama i kontinuitetu unutar šireg povijesnog konteksta. 	<ul style="list-style-type: none"> • Uočava primjere promjena i kontinuiteta unutar šireg povijesnog konteksta. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ne uočava primjere kontinuiteta u širem povijesnom kontekstu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ima problema pri pojašnjavanju razlika i sličnosti između događaja u prošlosti i sadašnjosti.
<ul style="list-style-type: none"> • Točno uočava te objašnjava povijesne sadržaje na povijesnoj karti i donosi zaključke 	<ul style="list-style-type: none"> • Točno uočava te objašnjava povijesne sadržaje na povijesnoj karti 	<ul style="list-style-type: none"> • Uočava većinu povijesnih sadržaja na povijesnoj karti i uz pomoć učitelja/nastavnika donosi zaključke 	<ul style="list-style-type: none"> • Površno i s pogreškama uočava povijesne sadržaje na povijesnoj karti. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pogrešno uočava i interpretira povijesne sadržaje na povijesnoj karti i donosi nelogične zaključke bez razumijevanja.
<ul style="list-style-type: none"> • Samostalno i precizno određuje povijesne sadržaje na slijepim kartama 	<ul style="list-style-type: none"> • Određuje povijesne sadržaje na slijepim kartama koji su gotovo uvijek točni. 	<ul style="list-style-type: none"> • Na slijepu kartu unosi većinu traženog sadržaja 	<ul style="list-style-type: none"> • Ima poteškoća s orijentacijom u prostoru 	<ul style="list-style-type: none"> • Ne snalazi se na slijepoj karti